

121-es számú okiratsomag

Steckl malom

Veszprém vármegye vízikönyve a vízikönyv száma XI/21.⁽¹⁾

Összefoglalás

A *Steckl malom* a Körtvélpatak⁽²⁾, későbbi nevén a Váncz-ér, a vízikönyvi dokumentumokban Bakony-ér, a mai térképeken Burics-patak névvel jelölt vízfolyás bal partján, a forrás után elsőként épült malom. Az 1886-ban kiállított - 23 pápateszéri malom tulajdonjogát igazoló - községi bizonyítványban tizenhetedikként *Steckl* néven felsorolt malom a pápateszéri 178-as számú telekjegyzőkönyvben 763 helyrajzi szám alatt szerepel. Tulajdonosa ekkor ifj. gróf Esterházy⁽³⁾ Móricz. A második katonai felmérés térképe *Birkás M.*⁽⁴⁾ néven jelöli. Mivel a forrás után elsőként épült, felső szomszédja nincs, alsó szomszédja az *Alsó malom*. A *Steckl malom* vízikönyvi dossziéjában - a Körtvélpatak (Váncz-ér) másik két malmához hasonlóan - csak a községi bizonyítványt, a vízhasználat jogosultságát igazoló 1893-as alispáni határozatot és értesítést, valamint a vízjogi engedélyt visszavonó 1967-es határozatot találjuk.

A *Steckl malom* és öt további pápateszéri malom építészeti felmérését a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum megbízásából 1975-ben a budapesti Kassák Klub tagjai - a magyar táncházmozgalom alapítói - végezték. A felmérés tervlapjai az SZNM Népi Építészeti Archívumában ma is megtalálhatók⁽⁵⁾. Az 1975-ös építészeti felmérés, levéltári dokumentumok és helyszíni mérések alapján 2010/11-ben a *Bögi malom* makettje, majd 2013/14-ben 5:1 léptékű modellje is elkészült. A modell építésével párhuzamosan, e kézirat nyomdába adásával egy időben történik a *Bögi malom* épületének és örlőberendezéseinek - kőpad, gerendely, vizikerék, szárazkerék - felújítása.

A vízikönyvet piros vonallal átlósan áthúzták és ráírták: VISSZAVONVA 7719/18/1967 szám alatt [K1-1].

⁽¹⁾ Székesfehérvári KMH Vízikönyvek, 158 (doboz), 121-es számú okiratsomag, *kézzel ráírva*: Bakonyér (Bánya-ér), Gerence, Cuha

⁽²⁾ Wöller István: A pápateszéri malmok. In: Veszprém Megyei Honismereti Tanulmányok 5. 104. old. (1978)

⁽³⁾ A tulajdonos nevének írásmódja változik, az 1886-os községi bizonyítványban "Esterházy Móricz" az 1893-ban megnyitott vízikönyvben "Esterházy Mór".

⁽⁴⁾ http://mapire.staatsarchiv.at/hu/map/mkf_hun/?zoom=15&lat=47.36966&lon=17.71622

⁽⁵⁾ FAN 598 – Andrássy malom, Horváth József vízimalma. FAN 600 – Fenyőfői vízimalom, Fekete Mihály vízimalma. FAN 608 – Bolla malom, gr. Esterházy Móricz vízimalma, Kurics malom. FAN 609 – Kuti vízimalom, grf. Esterházy Móricz vízimalma, Kapcsándy Gyula vízimalma. FAN 611 – Birkás malom, Bögi István vízimalma. FAN 612 – Csigi malom, Dobos malom.

Vízikönyv (1893 - 1967)

Az első irat egy táblázatos tartalomjegyzék, címe: Veszprém vármegye vízikönyve 121. számú okiratsomag *gróf Eszterházy Mór pápa teszéri, Bakony-éren levő Steckl malma*. Felsorolja a vízikönyvben elhelyezett dokumentumokat, azok iktatószámát, az elhelyezés dátumát és a melléletek számát [K1-2].

A vízikönyv száma	Elhelyezés kelte	Megnevezés	A melléletek száma
XI/21	1893 szept. 2.	Igazoló határozat alisp. 21121/93 sz. a.	2.
		Értesítés 21121/1893	
		Községi bizonyítvány	

Községi bizonyítvány (1886)

Községi bizonyítvány

Melynek erejénél fogva alulírott Pápa - Teszér község előljárósága részéről ezennel hivatalosan bizonyítatik, miszerint galánthai és fraknói ifj. gróf Esterházy Móricz tulajdonát képező Pápa - Teszér község határában levő következő vizimalmok:

Pápa-Teszér	174	tjkvben	+ 1 sor	731	hrs. a.	Rákvízi malom
- " -	250	- " -	- " -	955	- " -	Andrási - " -
- " -	169	- " -	- " -	607	- " -	Fanczali - " -
- " -	13	- " -	- " -	19	- " -	Csigi - " -
- " -	177	- " -	- " -	755	- " -	Szigeti - " -
- " -	249	- " -	- " -	949	- " -	Égett - " -
- " -	255	- " -	- " -	984	- " -	Izsa - " -
- " -	257	- " -	- " -	987	- " -	F. Márton - " -
- " -	256	- " -	- " -	986	- " -	A. Márton - " -
- " -	175	- " -	- " -	735	- " -	Kuti - " -
- " -	170	- " -	- " -	625	- " -	Sághi - " -
- " -	163	- " -	- " -	238	- " -	Kis - " -
- " -	172	- " -	- " -	703	- " -	Szabó - " -

- " -	179	- " -	- " -	768	- " -	Tóth János	- " -
- " -	176	- " -	- " -	748	- " -	Bolla	- " -
- " -	168	- " -	- " -	547	- " -	Lukács	- " -
- " -	178	- " -	- " -	763	- " -	Steckl 236	- " -
- " -	251	- " -	- " -	963	- " -	Fenyőfő közs.	- " -
- " -	252	- " -	- " -	973	- " -	Hoftstädter	- " -
- " -	254	- " -	- " -	981	- " -	Staub	- " -
- " -	173	- " -	+ 2 sor	985	- " -	Csóri	- " -
- " -	483	- " -	+ 1 sor	722	- " -	Csóthi	- " -
- " -	171	- " -	+ 2 sor	753	- " -	Alsó	- " -

mint felyülépitményes malmok, a 885. évi XXIII t.cz. életbeléptétől visszafelé számított 20 év óta, sőt már ez idő előtt is háborítlan fennállanak a nélkül, hogy azok mások jogosult érdekeit sértenék, és hogy mint ilyenek, az illetékes hatóságok által károsaknak találtak volna.

Miről Pápa - Teszér község elöljárósága által az idézett 885 évi XXIII. t.cz. 189 §-ban foglalt követelmények igazolása céljából ezen bizonyítvány kiállítatott.

Kelt Pápa - Teszéren 1886 évi november hó 16-án.

Márffy Gyula	Nikodém Vendel bíró
körjegyző	Knolmayer Ferencz
(P. Teszér körjegyzői pecsét)	Maurer Jakab
	Bolla János

A községi bizonyítvány az eredeti dokumentum másolata [K1-3].

A négyoldalas ív hátoldalán az alispán hivatala így foglalja össze az ügyirat lényegét:

Veszprém vármegye alispánjától

20262/ X. 1886

Gróf Esterházy Móricz Pápa-Teszér község határában a ~ folyón levő u. n. Steckl malmára nézve, az 1885 : XXIII t. cz. 189 §-ában előírtak alapján e helyről 9281/1886 sz. a. kibocsátott hirdetményhez képest, bejelentését törvényszerű intézkedés céljából beadja.

Az így beérkezett bejelentés az 1885: XXIII t.cz. 190 § ának értelmében Pápa-Teszér községgel illetősége útján azzal közöltetik, hogy ezen bejelentésre nézve az érdekeltek

észrevételeiket 30 nap alatt tegyék meg és hogy ezen határidő eltelte után az érdekeltek szabályszerű értesítéséről szóló vétbizonyítvány is a beadott észrevételekkel, a bejelentéssel és mellékleteivel együtt hozzám az illetékes hatóság útján minden késedelem nélkül betérjesszék.

Minderről a bejelentő tulajdonos törvényes meghatalmazottja, a pápai járás főszolgabírája és Pápa-Teszér község ez utóbbi illetékessége útján s a bejelentéssel és mellékleteivel együtt végzésileg értesítetik.

Veszprém, 1886 évi december hó 31-én.

Véghely Dezső

A dokumentumot 69/93 számon, hét évvel később iktatták be a XI/21 számú vízikönyvbe [K1-3].

Igazoló határozat (1893)

Véghely Dezső királyi tanácsos, alispán 1893 március 9-én kelt 5664/X. 1893. sz. határozatában és annak indoklásában igazolja, hogy a Bakonyéren, Pápa-teszér község határában lévő, ugynevezett *Steckl malom* tulajdonosa gróf Eszterházy Móricz. Az igazoló határozat melléklete egy 1886-ban kelt községi bizonyítvány, ebben 23 pápateszéri malomról igazolják a falu elöljárói, hogy azok tulajdonosa gróf Esterházy Móricz.

A vízhasználat jogosultságát igazoló alispáni határozat hét évvel később, 1893 március 9-re készült el azzal a megjegyzéssel, hogy a vízhasználat gyakorlatára vonatkozó feltételeket az 1885. évi XXIII. t. cz. 192. §-a értelmében egy későbbi időpontban határozzák meg. A malom neve e határozatban *ugynevezett Steckl malom*. Az 5664/X.1893. számú alispáni határozat 3. pontja kötelezi a malom tulajdonosát, hogy a műszaki terveket saját költségén készíttesse el és azokat nyújtsa be az alispáni hivatalnak. Konkrét időpontot azonban nem határoz meg, csak *esetleg előforduló panasz, a vizimű átépítése, javítása, vagy az illető vízfolyás viziműveinek együttes rendezése* esetén ír elő záros határidőt [K1-4].

A határozat szövege:

5664/X. 893

Veszprémvármegye alispánjától.

Az I-ső kerületi m. kir. kulturmérnöki hivatalnak 1893 évi márczius hó 4-én 909/892 II. sz. a. kelt előterjesztése a Bakonyéren levő és gróf Eszterházy Móricz tulajdonát képező, ugynevezett Steckl malom vízjogosítványának igazolása tárgyában.

Vizi könyvi szám XI/21.

Határozat.

A gróf Eszterházy Móricz tulajdonát képező 's a Bakonyéren Pápa-Teszér község határában lévő ugynevezett Steckl malomhoz tartozó vízhasználati jogosítványt az 1885. XXIII. t.-cz. 190. §-a alapján alábbi fenntartásokkal ezennel igazolom.

1. Ezen igazolt vízhasználat gyakorlatának feltételeit az 1885. XXIII. t.-cz. 192 § értelmében későbbben fogom megállapítani.
2. Ugyanezen alkalommal fogom a vízművekre az esetleges magassági jegyeket is, a földművelésügyi m. kir. miniszter 66655/1885. számú rendelete értelmében elhelyeztetni.
3. Mindezek megejthetése végett köteles leendő víziműtulajdonos a földművelésügyi m. kir. miniszter 52255/86 és 64566/88 sz. elvi határozatainak megfelelően a szükséges és szabályszerű műszaki terveket esetleg előforduló panasz, a vízimű átépítése, javítása, vagy az illető vízfolyás víziműveinek együttes rendezése alkalmával intézkedésemre záros határidő alatt saját költségén elkészíttetni és nekem benyújtani.
4. A vizi-könyvbe való bejegyzés iránt ezen határozat jogerőre emelkedése után fogok intézkedni, miről az érdekelteket külön értesíteni fogom.
5. Utasítom a pápai járás főszolgabíróját, hogy jelen határozatomat Pápa Tészér község hirdető tábláján 15 napra kifüggesztesse, szóban forgó vízimű tulajdonosának és egyéb esetleg ismert érdekelteknek vételével mellett kézbesítve, a kihirdetésre vonatkozó községi bizonyítványt és a kézbesítésekre vonatkozó vétlevelet a 15 napi hirdetési határidő elmúltával hozzám terjeszsze fel.

Ezen határozatot egyuttal posta útján vételével mellett az I-ső kerületi m. kir. kulturmérnöki hivatalnak megküldöm.

Indoklás.

Bejelentett vízhasználati jogosítvány igazolandó volt, mert a.) a rávonatkozó bejelentés az 1885. XXIII. t.-cz. 189. §. illetve a 45689/85 számú Á. R. 87 §. alapján általam 9281/86 sz. a. kiadott hirdetésben kítűzött határidőn belül 20262/86 sz. a. beadatott és ezen beadványhoz Pápateszér község előljárósága által 1886 évi november hó 16-án szám nélkül kiállított bizonyítvány, melylyel a 20 évi háborítatlan használat igazolva van, mellékelve lett.

b.) Fenti bejelentés az 1885. XXIII. t.-cz. 190 §. értelmében az illető községgel közölve lett 's erre az érdekeltek a 30 napi határidőn belül észrevételeket a becsatolt községi bizonyítvány értelmében nem tettek.

Kelt Veszprémben 1893. évi március 9-én

Véghely Dezső,

kir. tanácsos, alispán

Értesítés (1893)

Véghely Dezső királyi tanácsos, alispán 1893 szeptember 2-án kelt, 21121/X. 1893. számú értesítésében közli az érdekeltekkel (a vizikönyv vezetésével megbízott megyei aljegyző, a malom tulajdonosa, Pápa-Teszér község előljárósága, a pápai járás főszolgabírójája, a székesfehérvári kulturmérnöki hivatal), hogy az 5664/93. szám alatt kiadott határozat jogerőre emelkedett, így elrendeli a XI/21-as számú vizikönyv megnyitását. A dokumentumot 69/93 számon

iktatták a XI/21-es számú vízikönyvbe [K1-5].

Határozat a vízjogi engedély megszüntetéséről (1967)

A vízjogi engedélyt 1967-ben vonták vissza. A határozat tárgyában a *Steckl malom* megnevezés mellett Bögi István neve olvasható [K1-6].

[K1-1] <http://motka.gyor.hu/file/atch/64/121-1.pdf>

[K1-2] <http://motka.gyor.hu/file/atch/64/121-2.pdf>

[K1-3] <http://motka.gyor.hu/file/atch/64/121-4.pdf>

[K1-4] <http://motka.gyor.hu/file/atch/64/121-5.pdf>

[K1-5] <http://motka.gyor.hu/file/atch/64/121-6.pdf>

[K1-6] <http://motka.gyor.hu/file/atch/64/121-3.pdf>